



## نقش ائمه جماعات در هدایت فکری جامعه و تربیت جوانان مکتبی

امام خمینی (ره) به عنوان بنیانگذار نظامی که بر پایه ایمان به خدای یکتا پایه گذاری شده است همواره مساجد را سنگری برای محافظت از کيان و ارزش‌های اسلامی و انسانی معرفی می‌کردند.

امام خمینی (ره) به عنوان بنیانگذار نظامی که بر پایه ایمان به خدای یکتا پایه گذاری شده است همواره مساجد را سنگری برای محافظت از کيان و ارزش‌های اسلامی و انسانی معرفی می‌کردند.

خبرگزاری مهر، گروه دین و آئین، فاطمه علی آبادی: منزلت مسجد به عنوان یک نهاد فرهنگی، دینی و اجتماعی بر کسی پوشیده نیست. این مکان از صدر اسلام تا کنون با برخورداری از کارکردهای گوناگون موجبات توسعه فرهنگ و تمدن اسلامی را مهیا ساخته است. بر همین اساس در صورتی که نقش مسجد و خصوصاً امام جماعت مسجد به عنوان محور فعالیت‌های مسجد مورد بازشناسی قرار بگیرد، می‌توان موجبات غنای فرهنگ اسلامی را در ابعاد مختلف دینی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی فراهم کرد. برگزاری دوره‌های منظم دروس دینی و نشست‌های پاسخ‌گویی به پرسش‌ها و شبهات اعتقادی، فراهم کردن مکانی برای گذران اوقات فراغت نوجوانان و جوانان، آموزش شرایط و نحوه اجرای امر به معروف و نهی از منکر و نشر احکام شرعی خصوصاً احکام اجتماعی و اقتصادی اسلام می‌تواند مواردی از کارکردهای این جایگاه مهم و مؤثر باشد.

مسجد مکانی مناسب برای یاد خدا، برپایی فرایض دینی و نیایش جمعی است. این مکان با محوریت امام جماعت مسجد می‌تواند در بعد اجتماعی به عنوان بستری مؤثر برای وحدت اجتماعی، رفع مشکلات مالی مساکین، تحکیم بنیان خانواده و حل مشکلات فرهنگی محلات وhellip& نقش ایفا کند.

نقش روحانیت در جامعه اسلامی بسیار مهم و خطیر است. شهید آیت الله دکتر بهشتی پیرامون جایگاه روحانیت و نقش آن در نظام اسلامی می‌گوید: نقش روحانیت در جامعه اسلامی مساله صنفی نیست بلکه مساله بنیادین است؛ بنابراین اگر بخواهیم به نقش روحانیت در مسجد توجه کنیم باید به نقشی فراتر از آن توجه داشته باشیم چرا که مسجد محور و پایگاه تحول اجتماعی است که می‌تواند همه صنوف و شئون جامعه را در بر بگیرد و مدیریت کند. حضرت امام خمینی (ره) نیز به عنوان بنیانگذار نظامی که بر پایه ایمان به خدای یکتا پایه گذاری شده است همواره مساجد را سنگری برای محافظت از کيان و ارزش‌های اسلامی و انسانی معرفی می‌کردند.

حجت الاسلام والمسلمین غلامرضا ظهیر میرهن، در گفتگو با خبرنگار مهر، نخستین نقش امام جماعت مسجد را تبیین اسلام اصیل بیان کرد و گفت: نخستین و مهمترین وظیفه روحانیت در مسجد آن است که بتواند اسلام اصیل و ناب را برای مردم بیان کند تا آنان بدانند چه مکتب و دینی دارند و با مراجعه به قرآن و عترت چه تکالیف و دستوراتی را باید انجام دهند.

معاون امور مساجد شهرری ادامه داد: وقتی به وظیفه روحانیت در مساجد اشاره می‌شود باید به این نکته توجه داشت که احکام الهی با آن مختصات و ویژگی‌هایی که اسلام ناب برای فرد مسلمانان بیان کرده تنها منحصر به آموزه‌های عبادی فردی چون خواندن نماز، روزه گرفتن و به جای آوردن حج نمی‌شود بلکه همه شئون مادی و معنوی، دنیوی و اخروی، روحی و روانی آدمی را نیز در بر می‌گیرد برای همین است که نقش مدیریتی روحانیون در مسجد بسیار سنگین شناخته می‌شود زیرا باید بتواند آنچه را که به عنوان دین مطرح شده به درستی برای مردم تبیین کند.

خدمت رسانی به مردم

وی شاکله اصلی روحانیون را خدمت رسانی به مردم بیان و اظهار داشت: امام جماعت مسجد در کنار رسالت اصلی خود یعنی معرفی اسلام ناب باید روحیه خدمت رسانی به مردم را نیز داشته باشد. چنانچه روحانی مسجد وظیفه خود را تنها سخنرانی و موعظه کردن ببیند، هرچند که سخنرانی و موعظه از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است اما نمی‌تواند تأثیر بسزایی در جامعه داشته باشد. بنابراین امام جماعت مسجد در کنار منبر باید خدمات اجتماعی و مردمی را نیز وظیفه خود بداند، همانطور که پیامبر اکرم (ص) علاوه بر امام جماعت بودن در ساخت مسجد و کمک رسانی به محرومان مشارکت می‌کردند؛ در سال‌های اخیر شاهد حضور گسترده روحانیون جهادی و نمازگزاران مسجدی در کمک رسانی به مردم آسیب دیده از سیل و زلزله و همچنین خدمات رسانی به بیماران کرونایی و کادر درمان بودیم و این

همان کارکرد اجتماعی مساجد و روحانیت است که مقام معظم رهبری چند سال پیش در آستانه روز مسجد از ائمه جماعات خواسته بودند.

گفتار و رفتار روحانی مسجد باید یکسان باشد

حجت الاسلام والمسلمین ظهیر مبرهن یکی دیگر از نقش های مهم روحانیت در اداره مسجد را حفظ سلامت معنوی این مکان مقدس برشمرد و تصریح کرد: زمانی روحانی مسجد می تواند اسلام اصیل را برای مردم تبیین و تشریح کند که حرف و عمل او یکی باشد به حدی که خودش بیش از هر فرد دیگری مؤدب به آداب اسلامی و مقید به تربیت دینی بوده و اهل تهذیب نفس باشد. وقتی که به سیره خاندان عصمت و طهارت (ع) رجوع می کنیم می بینیم دوست و دشمن از آن بزرگواران به عنوان عابدترین افراد زمان خویش یاد می کنند؛ بنابراین اگر در مسجد سخن از عبادت می شود امام جماعت مسجد باید خود عابدترین باشد و یا اگر صحبت از کار و تلاش می شود روحانی مسجد باید خودش پرکارترین افراد باشد زیرا همین یکی بودن حرف و عمل است که سبب می شود اعتماد و اطمینان مردم که ودیعه الهی است حفظ شود.

معاون امور مساجد شهرری در ادامه با بیان اینکه روحانی مسجد باید مراقب اعمال و رفتار خود باشد تا بهانه به دست دشمنان فرصت طلب و سودجو ندهد، گفت: امروز متأسفانه هجمه های فراوانی علیه اسلام، دین و روحانیت وجود دارد که با عنوان اسلام هراسی، شیعه هراسی و ایران هراسی از آن یاد می شود، کاری که امروز دشمنان انجام می دهند چیزی جز انحراف و تخریب باورهای اعتقادی مردم نیست که مصداق بارز آن تشکیل گروه تکفیری داعش است. امام خمینی (ره) هم در این خصوص می فرمایند: زمانی که دشمن می خواهد اسلام و روحانی را بد معرفی کند روحانیت باید مراقب باشد تا مبادا با رفتارهای نسنجیده بهانه به دست دشمن بدهد.

امام جماعت مسجد صاحب الزمان (عج) افزود: مرحوم کلینی در کتاب شریف اصول کافی روایتی را از قول پیامبر اکرم (ص) نقل می کند با این مضمون که حضرت فرمودند: «یاران حضرت عیسی به ایشان گفتند: ما با چه کسی نشست و برخاست کنیم؟ حضرت عیسی فرمود: با کسی نشست و برخاست کنید که دیدن او شما را به یاد خدا بیندازد، و زمانی که لب به سخن باز می کند علم او به دانش شما بیفزاید، و اعمال و کردارش نیز شما را به آخرت تشویق کند». روحانی مسجد باید مصداق اتم این کلام باشد تا بتواند نقش هدایتگری معنوی خود را در مسجد به درستی ایفا کند.

جاذبه و دافعه؛ لازمه همسو شدن قلوب

حجت الاسلام والمسلمین ظهیر مبرهن بیان داشت: نکته دیگر که باید در مدیریت معنوی مسجد مورد توجه قرار گیرد جاذبه و دافعه روحانی مسجد است، اسلام دین جاذبه و دافعه است. برای همین روحانی مسجد باید جاذبه داشته باشد تا بتواند قلوب را با خود همسو کند. در روزهای اخیر که حجت الاسلام والمسلمین راستگو دار فانی را وداع گفت دیدیم که مردم برای رحلت ایشان که در حوزه تربیت کودک و نوجوان فعالیت می کرد چگونه اندوهگین شدند. این نشان می دهد که مردم قدردان آن دسته از روحانیونی هستند که به آنان توجه دارند، البته دافعه نیز لازم است همانگونه که در سیره نبوی نیز دافعه وجود داشت و حضرت هرگز با همه مردم به یک شکل برخورد نمی کردند؛ بنابراین روحانی مسجد باید نسبت به این مهم توجه داشته باشد.

مردم داری؛ رمز موفقیت ائمه جماعات

معاون امور مساجد شهرری با تأکید بر اینکه روحانی مسجد باید فردی سیاست مدار باشد، عنوان کرد: متأسفانه این کلمه دستخوش تعاریف و نگاه های مختلفی قرار گرفته برای همین زمانی که سخن از سیاست به میان می آید اغلب معنای منفی آن را در نظر می گیرند در حالی که مراد از سیاست مدار بودن امام جماعت مسجد همان مطالبی است که در زیارت جامعه کبیره به آن اشاره شده است. امام جماعت مسجد باید نسبت به جریانات روز مطلع و آگاه باشد.

امام جماعت مسجد صاحب الزمان (عج) افزود: اهل بیت (ع) نیز همواره در تلاش بودند در کنار خوب مردم داری کردن امور مادی و دنیوی جامعه اسلامی را اصلاح کنند؛ بنابراین یکی از مهمترین نقش های روحانیت در مسجد خوب مردم داری کردن است. مردم دار بودن روحانی مسجد به معنای زودتر از همه وارد مسجد شدن و آخرین نفر خارج شدن از این مکان نیست بلکه امام جماعت مسجد موظف است جویای احوال حاضران و غایبان باشد که اگر نمازگزار و یا شخصی از اهالی محل بیمار شد به ملاقات و عیادت ایشان برود و همچنین در تشییع جنازه آنان شرکت کند؛ بی تفاوت بودن نسبت به مردم محله و بی اعتنائی به مشکلات آنان شایسته روحانی مسجد پویا و طراز انقلاب اسلامی نیست.

## مسجد، بهترین محل برای تربیت جوانان مکتبی

حجت الاسلام والمسلمین ظهیر میرهن با بیان اینکه مسجد بهترین محل برای حل و فصل مشکلات مردم است، گفت: با مساجد قوی و روحانیونی فعال است که می توانیم کشوری مکتبی، مقتدر و مدافع ارزش های اسلامی داشته باشیم و یکی از راهکارهایی که می تواند برای رسیدن به این هدف کمک کند نوع رفتار امام جماعت با جوانان است. بعضاً بعضی جوانان دغدغه مند و دلسوز انتقادات و سوالاتی در ذهن دارند که روحانی مسجد موظف است با زبان نرم پاسخ آنان را بدهد و چنانچه نقصی در کلام آنان بود نواقص و کاستی ها را تبیین و مشخص کند. این چنین بود که سردار شهید حاج قاسم سلیمانی در جمع روحانیون و ائمه جماعات بیان کرد که جوانان و شهدای بسیاری چون شهید حجتی همه مکتبی بودند و مکتبی بودن ریشه در مسجدی بودن دارد.

در ادامه حجت الاسلام والمسلمین مهدی متولی الموتی، در گفتگو با خبرنگار مهر، با استناد به کلام حضرت آیت الله جوادی آملی مبنی بر اینکه مساجد نیاز به کفایه خوان و مکاسب خوان ندارد بلکه نیازمند امام جماعتی است که سنت نبوی و علوی را در مسجد اجرا کند، اظهار داشت: ائمه جماعات برای رونق و ارتقای مساجد باید مکمل اهداف رسالت پیامبر اکرم (ص) باشند.

امام جماعت مسجد جامع علی آباد ادامه داد: ائمه جماعات اگر بتوانند سنت نبوی و علوی را در مساجد پیاده کنند در هر سطح علمی که باشند مردم پذیرای آنان خواهند بود؛ یکی از سنت ها گوش فرا دادن به سخنان مردم است، اگر امام جماعت با مردم رابطه خوبی داشته باشد و به درد دل آنان گوش فرا دهد می تواند همانند طبیبی دلسوز به درمان دردهای روحی و مشکلات آنان اقدام کند.

## مسجد مرجعی برای حل اختلافات و مرکزی برای اجتماعات مردمی است

مدیر مدرسه علمیه باقرالعلوم (ع) با بیان اینکه مسجد مصداق کامل نهاد تصمیم ساز و فراگیر محله است، عنوان کرد: مسجد مرجعی برای حل اختلافات و نیز مرکزی برای اجتماعات مردمی است و امام جماعت به عنوان مرکزی ترین شخصیت محله می تواند نقش بسزایی در حل مشکلات و اختلافات خانوادگی ایفا کند. پیامبر اکرم (ص) صورانه در مسجد می نشستند و مشغول حل و فصل اختلافات مردم می شدند. بعدها در دوران امیرمومنان علی (ع) نیز مسجد به کرسی قضاوت تبدیل شد. امام جماعت باید بتواند مسجد را محور رفع معضلات اجتماعی و حل اختلافات کند در این صورت می توان شاهد کاهش طلاق و پرونده های قضائی در دادگاه ها بود.

## ضرورت ایجاد پایگاه های علمی و فرهنگی در مساجد جهت هدایت فکری جامعه

وی ایجاد پایگاه های علمی و فرهنگی در مساجد جهت هدایت فکری جامعه را از دیگر وظایف مهم امام جماعت در مدیریت مسجد برشمرد و گفت: پیامبر اکرم (ص) نیز مسجد را به یک جایگاه علمی تبدیل کرده بودند و گروه های مختلفی در این مباحث علمی شرکت می کردند. امروز نیز این کرسی علمی با عناوین مختلفی چون حلقه صالحین برگزار می شود که می طلبد امام جماعت در این گردهمایی ها حضوری پررنگ داشته باشد.

حجت الاسلام والمسلمین متولی الموتی ادامه داد: رهبر معظم انقلاب می فرمایند اگر امام جماعت بخواهد به صورت کامل کار کند یک مسجد می تواند بیشتر از یک وزارت خانه کار داشته باشد. امام جماعت باید در همه زمینه های لازم مهارت کافی داشته باشد تا بتواند در همه فعالیت های علمی، فرهنگی و سیاسی که در مسجد به منظور فقر زدایی، بصیرت افزایی، آگاهی بخشی، تقویت علم و hellip& صورت می پذیرد، حاضر شود.

امام جماعت مسجد جامع علی آباد در پایان با استناد به نظر شهید حاج قاسم سلیمانی در مورد مسجد و امام جماعت، خاطرنشان کرد: امام جماعت امام یک مسجد نیست بلکه امام جماعت یک محل است و شعاع امامت او فقط منحصر به محیط مسجد نمی شود بلکه شعاع امامتش همه محله را فرا می گیرد؛ بنابراین شعاع نگاه امام جماعت باید فراتر از مسجد باشد زیرا او پدر معنوی محله است.